

Պատասխան տու.
Յովհաննէս Փիլիսէան

ՕՐԱԿԻՐ ԶՄԻՌՆԵՐՈՅ

Լամարկոն ուղղելի է.
առ. Գ. Գ. Պալլադարեան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍՈՒՆԵՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՌՐԻ ԻՆՆԵՐՐՐԻ ՏԱՐԻ ԶՄԻՌՆԵՐՈՅ ԵՄԵՐՈՅ 26 ՄԱՅԻՍ 1879

ԹԻՒ 1119

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԱՃՆԱՅԱՆ, գրեթէ կառարեալ հաշտութիւն մը ունեցած է Ռուսիոյ հետ: Կ(0)0) լրագրին Պալլաք լիզմակիցը կրտէսը, Բ. Դրան և Ռուսիոյ գեապանատան մէջ բարեկամական յարաբերութիւնք օր ըստ օրէ տօնելու միայն: Վեշիլը հաշտարար և մանրամասն խօսքեր ըրած է Ռուսիոյ նկատմամբ, և այս աշխարհի ման հետ միշտ մ'արան և բարեկամ: Զնալուն կարեւորութիւնը յայտնել է:

Իր ներքին բարեկարգութեանց մասին մեծ փոյթ կրտանի այժմ կառավարութիւնը: Բ. Դուռը ընդունած է մասնաւորօրէն ծրագրած կանոնադրութիւնը (Բուժկիոյ) մէջ գործադրելու և կրտնի լի է Պալլաք համար ալ անմիջապէս կարեւոր կանոնադրութիւն մը պիտի ծրագրուի: Թալլ կրտէ լի է, Ալլաքանացիները հանդարտեցունելու համար, Բ. Դուռը ինքնավարութիւն մը խօստացեր է իրենց: Տէյն Նիւ-Ղորէն առած հեռագիր մը կը հրատարակէ, ուրիշ կիմացուի որ Յունաստանի երկիր արտելուն գէմ Ալլաքանացիք ապստամբութիւն հանել ուղղելով, Դուռը օրոշած է Պալլաքանցի զրկել ի Եաննա, ապստամբիլ ուղղող այդ Արմաուրցիները խրատելով հանդարտեցունելու համար:

ՌՐԻՆԱՅԱՆ ծանր կերպով դբաղած է յեղափոխականաց բոյնը գտնելու համար: Նոր նոր ներքակարութիւնք կը լլան լի է և, սակայն ասոր ներհակ ամեն կերպ վտանգ և վնաս ի գործ կ'ածուին Նիհիլիստներու կողմանէ: Արեւելեան լուժէլիոյ և Պուլլաքիտանի մէջ Նիհիլիստներու գործակալներ գտնուիլը Ռուսիոյ կառավարութեան կը ծանուցուի: Սա ալ իր պաշտօնից հրամաններ ուղղել է, որպէսզի շուտ ընդ փոյթ քննութիւններ ընեն Օրէնպուրկի հրդեհներուն պատճառաւ խելմը ոտականներ բանտարկուեցան և քաղաքը պաշարման վիճակի մէջ դրուեցաւ: Վիէնայէն քաշուած հեռագիր մը կը լլան որ խել մը այդ և մէկ մանկամօրդ Նիհիլիստներ մահուան դատապարտուեցան քիէփի մէջ: Ռուսիայի մէջ ալ երկու հրդեհներ տեղի կուեն:

Նան, որք չարակամութիւնէ կը լլան կը կարծուին կայսերական ընտանեաց տեղ ամենիւն մէջ որ Գ. Դուռը ելնէ Զարին գերագոյն հրամանաւ ստիպեալ է երկու զինեալ քօղազներ ունենալ իր հետը: Այս կանոնին ենթարկուած են նաեւ Նիհիլիստներէ ապստամբութեան քարծր պաշտօնաւորք: Զօրապետ Կորքօ և ոտականապետ Զուրօն խիտ երկեղիւ և զոռչութեամբ դուրս կ'ելլեն: Առջինը ամուսկ մը կը լլան լի է պիտի լի ինտուրնի գրեթէ իւր քիւրք: Իւր քիւրքից, լի լի լի ամեն կողմէ ծածկուած և զինուորներով չըմապստուած կառքով դուրս կ'ելլէ, իր սննդիկին մէջ նաեւ չափէ դուրս պահպանութիւններով չըմապստուած է իր անձը: Շատ դժգոհներ, բանակապահներ և Չէրքէզներ հրապարակաւ բռնուել են յի զափօխական գաղափարներ տածելուն համար: ԻՆՆԻՎԵՐՍԻ Լրագրին Ռեդակտորիկ լիզմակիցը հետեւեալը կը հաղորդէ առ յիշեալ լրագիրը—Այժմ ստոյգ է որ Ռուսիոյ յեղափոխականաց քալը շարժողու կեդրոնաւորութիւն և ոչ ալ կեդրոնական դորութիւն կայ: Ամեն անգամ որ քննութիւնք միեւն արմատը լիափանցեցին (գրեթէ շատ պարագայից մէջ), իրարմէ նուազ կամ աւելի ծածուկ ընկերութիւններ երևան հանցին, միշտ պատրաստ գումարներով և երեք անգամէ կողմնալ վարչութեամբ, որ զանազան անուններ ունի զանազան ընկերութեանց մէջ, երբեմն Էլեւի Գործաւոր Էլեւի-Էլեւ, երբեմն Յոյ-Էլեւ Գործաւոր Էլեւ և երբեմն ալ Գործաւոր Էլեւ կը կոչուին: Զեռք ձգուած բոլոր լիզմակիստներ մէջ, երբեք լիզմակցութիւններու և աւելի մեծ կազմակերպութեանց յարարերս լիզմներու հետքեր չեն նշմարուած, այլ միայն իրարմէ իսպառ անկախ ուրիշ ընկերութեանց հետ եղած տեղեկագիրներ գտնուած են:

Կեդրոնական Ասիոյ մէջ, Չինացեաց կողմէ դեռ մօտեւր գրառուած Գալմա նահանգը ձերբակալուած Նիհիլիստներու աքաղի տեղի ընելու համար օրօշում պիտի ընէ կառավարութիւնը: Թէ և ասիէ առաջ լուր տարածուած էր լի է 12000 Նիհիլիստներ յարտը պիտի փոխա-

գրուին, սակայն վերջին Էլեւերը կ'իմացունեն որ ալ իր լիզմակից մէջ քաղաքական յանցանք ձերբակալուած 333 հոգի միայն կան: Կրտնի լի է կալիստու կօթ նահանգին մէջ տեսակ մը հիւանդ ու լիզմ երևան ելեր է, որ 24 ժամու մէջ իր զոհը կը մեռցունէ: Հիւանդութեան դեռ անուն մը տրուած է, սակայն կը կարծուի լի է որ ալ ժամատօխտ պիտի լլայ: Շատ մահ պատահեր է այս անգին: Իրաւաստանի մէջ գործարանները շատապա միայն են: Երկրի գործարանք երկրի ուղեաց բաւելու գործիք չինիէ զատ աւելի շինութիւններ աշխուին եղեր: Զարին մօտեւր դէպի Պէրլին ընելիք ճամբորդութեան համար հարկ եղած պատրաստութիւնք լլայուն վրայ են:

ԱՆԻՎԵՐՍԻ յայտնի է որ Տաճկական խնդիրով աւելի դբաղած է քան լի է իր երկրին մասնաւոր գործերով: Էօրաւերու խորհրդարանի Մայիս 16ի նստին մէջ ազգաւականաց կուսակիցներէն տ'Արկայլ դուքսը, իր ատենաբանութեան մէջ, խստիւ կը քննադատէ լի է խորհրդարանը սխալ քաղաքականութիւն գործածեց լի է Ասիոյ և լի է Եւրոպիոյ խնդրոց նկատմամբ: Լորտ Պիքսֆիլտ ի պատասխանի կը լլան լի է իր սկզբունքն էր ի վաղուց անտի և է որ օսմանեան տէրութիւնը իր ամբողջութեան մէջ պահելու և անոր հպատակաց բարեկեցութեան համար վերանորոգութիւններ ընել ապաւ աշխատի: Լորտ Սալիլլաքը իր ատենաբանութեան մէջ հետեւեալ խօսքերը կը լլան Վիէնայի կառավարութիւնը պաշտպանութիւն ըրաւ Տաճկաստանի, ոչ լի է դէպ առ այս տէրութիւն ունեցած մասնաւոր բարեկամութեան համար, հապա զայդ տէրութիւնը Սլաւ տարրին յառաջակութեան դէմ պատուար մը ընելու համար: Ամեն կերպով օսմանեան տէրութեան ապագայն ապահովեալ է, իսկ եթէ անոր գոյութեան դէմ վտանգ մը պատահի այդ վտանգն ընդհանուր աշխարհի սպառնալիք մ'է: Ինչպէս կ'երևի պատկառելի լորտը խիտ անկեղծօրէն կը պարզէ իր միտքը և բնաւ տեղի չտար ենթադրելու լի է մարդասիրական զգացումները երբեք յարաբերութիւն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ի Մ Ե

ԱՍՏՈՒԱԾԱՆՈՒԹԻ ԵՒ ԱԶԳԱՆՈՒԹԻ Պ. ՄԱՆՈՒԹԻ ՈՐԴԱՆԱՆԵԱՆ ԵՂԵՐԴ

Ո՞վ որ ցանդ բարեղին ի պիւտ եւ անդեամբ միշտ յաճեցաւ կաթնոյ ին նպատակի վնէ, փառս հայրենեաց անձին կալար, խանդ ի սիրտ յեռանդն հոգի յարգիւնս ամեն զհրապարակ վկայ գ պրտն օրիորդաց ի հոյս արդեանց բազմաղիս:

Հանգիր արդ, վնհազն հոգի, հանգիր ի սէրդ սիրեցելոյ, ցերձ մի անդամ ի վառաց և արկամիցս կենցաղոյ,

Թո իր յերկինս, յուրեմամին երանութեանցն կայեան,

Ուր ի արիւտուր պատրաստին քիզ բոլորք վարդից անթառամ:

Բայց դի՛նչ այս հնչինս ողբոց, որ տակաւ գայ յոսնին իմ աղգի:

Աւաթիկ տառաւի գայ համակ ի լիւրս հայկազն հոգի,

Կղերբերգէ հանուրց ի լուր և զՄԱՆ ՈՒԹԻ ՈՐԴԱՆԱՆԵԱՆ,

Հայրն վնէ բարեպաշտիկ հայկեան պարծանքն ի Հնդկաստան:

Ո՞հ մեռաւ, դուժէ, միւս այլ փառաց աղղի յուռոց նշխար

Բարձու ի ձեռք մեկնեցաւ, լիք զհեծութեանց զայս աշխարհ:

Աւազ մեռաւ բարեպաշտ ի սուգ այրեաց և սնանկին,

Նա գնացին սրբեր զարտար, հայր էր որբոց և հիւրին:

Ո՞հ մեռաւ հայրենասէրն, քալ խրախոյն հայրենեաց,

Քննաւոր և խնամող վարժելոց և վարժարանաց:

Ո՞ քանի քաղցր էր նմին տալ քաջալերս յուսարեկից,

Հեշտախօս յորդորս բարեաց ո՞վ լի է քանի և սիրալից:

Ո՞հ առ ո՞ւմ կարկուտցին տյուհեան ձեռք ապկար,

Չի բարձաւ սրտու ի բաց փառք հայրենեաց և սատար,

Ոչ այնպէս չող արեղին ընդ համագոյս շողջող ծաւալ

Որպէս նորին գութ և խնամ զլշտաղգաց սրտիւք ոփուեալ:

Այսպէս ձեռն ի ծնօտի ողբոց ոգին Հայաստանեայց

Իւ զայստիկ յիզյեղէ ողբս հանուրց ի լուր համողբեաց

Ապա յազատն ի Մատիս ի վնհապար սար յրտաղին

Մենացեալ նստի լուրի չըլշտածեալ զաւս կրկին: —

Իսկ ոչք սոքա փայլ ի փայլ պարառութիւնք օրիորդաց,

Դպրոցին են նորին սանունք, պար քնքաշ գեղաւորաց:

Դառնալիք քան զամենայն սոքա ջայից հարկանեն զոլք,

Զհասարակաց լան հօր զմահ որ լիք զնստ կարօտ և որբ:

Ես զորդ իս նաեւ գիտեմ ի դարս աղայս խուճի պարմանից:

Դրուտախ աղգաւորին վերջնեացն վնհ հանդիսից,

Չա վնհանձն առաքինի գոչեն յաւերժ փառք ի սէր,

Աւանդ տալով միմեանց ի պահ զանուն նորին աղգաւոր:

Իցին բերկրեալ վնհազն հոգի ի յօթեանս երջանիկ

Առ հայրենասէր սրտիս եղերգ բղխեալ ի բնէ անկեղծիկ

Այն այն հառաչանաց է այս ուղերձ մտաղիւր

Գիթոյ նորին և երախտեաց առիս, խուն ինչ սրիտուր:

Պալլաքիւ, 29 Մարտ 1879

Գ. Գ. ԴԱՏԱՐԱՆ

չունին աշխարհավարական խնդրոյ հետ :
Չուրուստանի մայրաքաղաքին վրայ յարձակե-
լու համար լորտ Չէմբոֆորտ նոր ծրագիր մը
չինելով քառ այս գործելու կ'աշխատի : Չուրու-
ստանի իշխան Սէթիվայոյի եղբայրը իր հպատա-
կաց մէկ մասով Անգլիացւոց անձնատուր եղեր
է : Այս վայրենի ժողովրդեան ամենէ քաջ պո-
րապետն եղող Ուլլիքիննի, վիրաւորուած բլա-
ւով, մեռեր է : Ասի բաւական յողնութիւն
առիւթած էր անգլիացւոց :

Թրանսկապի մէջ Անգլիացւոց գէմապատմա-
բող Պոլէրներուն գլխաւորին և Անկլ. կառա-
վարութեան մէջտեղ համաձայնութիւն գոյացեր
է : Վիկթորիա թագուհին տիրող իշխանուհի
պիտի ճանչեն Պոլէրները : Բայց իրենց ներքին
կառավարութիւնը ինքնավար պիտի ըլլայ : Անգ-
լիացիք թէ և կարելի եղածին չափ սատակ պա-
տեւրազմ ընել որոշած են Չուրուից դէմ, բայց
Սէթիվայոյ հաշտութեան փափաք յայտնած է :

Աֆղանիստանի եագուպ խանի և հազարապետ
գավառիարի մէջ տեղի ունեցած բանակցու-
թեամբ, Անգլիացւոց խնդրած և խանի հաւա-
նած պայմանները հետեւեալներն են : Հարաւա-
րին Պէրլուճիստանի Գոթագ. Աբան լեռները նոր
սահման բռնուելով, Անգլիացւոց պիտի մնան
Գոթագի կիրճերը, ինչին հովիտը և այս հով-
տին բարձրագոյն գոտուով բարձր լեռինք : Գան-
տահարը և այս կողմերը, զորապետ Պիտուլֆի
հրամանատարութեան տակ գտնուող անգլ. զո-
րաց գրաւած տեղին կէտը Աֆղանաց ետ պիտի
տրուի : Արեւելի կողմը խուրբէմ հովիտը մինչ
ի Շուիակարտանի կիրճը անգլիացւոց պիտի
տրուի : Ասոց պիտի մնայ նաև զորապետ Ռո-
պերթիս այս կողմէն գրաւած հողը, Բէյլար
կիրճին հետ միատեղ : Ասոց պիտի մնայ վերջա-
պէս զօրապետ Պոլէրի գտնուած հիւսիսային
կողման խէչպէրի նշանաւոր կիրճը : Սակէ դատ,
Անգլիա իրաւունք պիտի ունենայ Գանտահարի
մէջ քաղաքական գործոց պաշտօնայ մը, Գա-
պիլի մէջ ալ դեպքան մը կարգելու : Հընդ-
կաստանի փոխարքային և Աֆղանի խանին մէջ-
տեղ կազմուած դաշնագրութեան մէկ յօդ-
ուածն ալ կըտրամադրէ որ, եթէ գործողութե-
ան սկսուի, Անգլիոյ կառավարութիւնը 130,
000 անգլ. ոսկի տարեկան մը վճարէ խանին,
Պայիս 28 թիւ հեռագիր մը-կիմացունէ որ Աֆ-
ղանիստանի հետ եղած հաշտագիրը պաշտօնա-
պէս ծանուցուեցաւ :

ՅՐԱՆՍԱՆ ԻՐԱՆԻՆ ԳԵՐՎԱԿԷՍ Մ. Ֆրանսիայէն
կրկին իր պաշտօնին զրկել ի Կ. Պոլիս Պորադին
երեսփոխան կընտրուի Մ Պանքի, մարդ մը որ
իր կենաց կէտը բանտերու մէջ անցուցած է քա-
ղաքական յանցանք : Դժուար կըլուի որ Մ.
Պանքի աթոռ ստանայ երեսփոխանութեան
մէջ, վասնզի ծայրայեղ յեղափոխական և կրօ-
նի թշնամի ըլլալէ զատ, կառավարութեան և
ժողովրդեան կարգը և սրէնք կուզէ վերիվայր
յեղաշրջել, կառավարութեան օտար սերուն-
թեանց ոմանց հետ ունեցած առեւտրական դա-
շանց պայմանաւոր այս տարի կըլլանայ Ազատ
տուրեաւի դիմադիր մասը կուզէ որ, երբ դա-
շինք նորոգուին, թող չտրուի օտար գոյք մըտ-
ցունել երկրին մէջ և մաքսի խաբէն աւելցուի
ժողովրդեան նիւթային և բարոյական կեանքը
լաւ վիճակ ունի կըսուի :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Փոխ. լրագրին 1371 թուոյն մէջ երկու նա-
մակ հրատարակուած են, մէկը Տնտեսական
խորհրդոյ կողմէ առ աղա Մ. Ս. Սանասարեանց
ի Պեդերպուրկ, և միւսը վերջինէն առ Տնտե-
ական խորհուրդ, ի Կ. Պոլիս : Ռուսիացի ազ-
նուականին նամակէն դիւրին է հասկնալ թէ,
ինչ միջոցով կըպարզուի Հայրենասիրութիւնը :
Արդէն Առաջուսոյ նախորդ թուով Արարա-
տեան ընկերութեան նկատմամբ խօսած ատեն-
նիս, յայտնած էինք թէ Ռուսաստանցի Հայերը
որքան ջանք և առատաձեռնութիւն քրած են
և կընեն Հայաստանի համար : Իսկ աղա Սանա-
սարեանցի այս անգամ քրած մասնաւոր բարի-

քը աւելի նշանակութեան արժանի է որ մաս-
նաւորապէս վան քաղաքի աղջկանց Սանդրի-
տեան վարժարանը կանգնելու համար, յիշեալ
խորհրդոյ հազար ռուբլի զրկած ատեն, երբ
կըմանուցուի իրեն թէ վարժարանին կառուց-
ման 200 սամանեան լիւրայի պէտք կայ յիշեալ
բարերարը կըփութայ հազար ռուբլի ևս զրկել,
որպէսզի օր յառաջ գործադրութեան սկսուի :

Արշալոյս հարկ չհամարիր այս բարերարին ար-
դէն եղած գովասանութեանց աւելորդ կըրկ-
նումներ ընել, սակայն կըյաւելու որ, եթէ Հա-
յոց հին պատմութիւնը տխուր և յուսահատ է-
լեր կըցցունէ մեր աչքին, արդի և ապառնի
պատմութիւնը զայդ տխուր էջերը միթարա-
կան տողերով պիտի փոխանակէ : Շատ մեծ
մարդեր քրած են և կըքսեն, և ամեն անհատ ալ
համոզուած է որ դպրոցը ազգ և ժողովուրդ
կըվերածնի : և քանի որ այս նպատակին հա-
նչու համար, նիւթական պիտոյքը առաջին
տեղը կըբռնէ, ուստի մեր ազգային լրագիրք
զանազան պարագայից մէջ քարոզած էին թէ
ժողովուրդեան և թէ հարուստներուն, զի օտար
և դրացի ազգերէ օրինակ առնելով իրենց նը-
պատը չըխնայեն ազգայինութեան նուիրական
գործին : Հետզհետէ այս խրատները լուեցան
ժողովուրդը սկսեց ընկերութիւններ կազմել,
հարուստն ալ ահա նուիրելով այդ ընկերու-
թիւնները կըմիթարէ և կըքաջալերէ, մաս-
նաւոր ծախքերով դպրոցներ կանգնելու կը-
ձեռնարկէ : Բարեւք է : Հայաստան կրնայ յու-
սալ որ իր փրկութիւնը մօտեցած է, վասնզի
գործի ձեռնարկելը աւարտելու մերձեցաւ :

Չիւրուիոյ Հայ ժողովուրդը թէ և Հայաստանի
բարոյական շինութեան խրուումներուն դեռ
չէ մասնակցած, սակայն պատիւ ունի իր շար-
քին մէջ ունենալու բարերար հարուստ մը : Այս
ոլորմամբ մեծատունը կրկին կ'ապացուցանէ
ազգին նկատմամբ ունեցած համակրութիւնը :
Գոհ չըլլար նա հազարաւոր ոսկիներ, անտէ-
րունչ հիւանդաց, աղքատաց, որոց և անոք
պոստիւլից ազգայնութեան համար հակադէմ
յարկի մը համար մոխելով, կուզէ նաև որ Հայ-
աստանի խորքը թափանցէ, կըկամի անգու-
գական բազմաթիւ, որպէսզի գործի ի դարս
երեսէ ինկած թշուառ ժողովուրդը ազատէ
լուսոյ աշխարհի նաւահանգիստը հանել ուղեղով
զայն : Դպրոց պիտի կանգնէ Հայաստանի մէջ,
և այս միթարական մեծ գործին համար Բիւ-
ղայէմեան Ղեւնդ Հայրը զրկած է Հայոց երկիրը,
որպէսզի տեղեկութիւններ բերէ իրեն դպրոցի
կառուցման յարմար տեղոյն, և այլ պարագո-
յից վրայ : Ասանկ գործերու ձեռնարկութեան
որոշած ատեն երբեք ցոյցերու չգլուէր այս մեծ
բարերարը որոշումէն յիշատիք, անհան թուած
ձեռնարկութիւն մը նշանաւոր մեծագործութե-
ն կըվերածէ : Ուրեմն կրնայ ակնկալու ըլլալ և
միթարուիլ ամեն Հայ, որ այս հայրենասէր
մեծատունին (Սպարթակեան) Հայաստանի մէջ
իր ծախքով և խնամքը կանգնելով դպրոցը նոր
դարադուլս մը պիտի բանայ մեր երկրին հա-
մար : Այսպէս ահա Սպարթակեանի նպատակը
Հայոց առջև Աւետիկայ երկրին պարսպին դուռ-
ները պիտի բանայ, և Պանոսարեանցի նպատա-
կը Աստուածամայրին խորհրդանշանը պիտի լու-
ծէ որ իր դարապարով օձը կըսպաննէ . . . :

Կ. Պոլսոյ ազգային թերթերը կընկարագրեն
Ս. Փրկչի հիւանդանոցի 49րդ տարեգարծի հան-
դէսը, որ խիստ չքեղօրէն կատարուէր է : Բարձ-
րաշնորհ Ս. Պատրիարք Հայրը սուրբ պատարագ
մատուցէր և սրտառու լքարոզներ տուէր է :
Հանդէսին ներկայ գտնուէր են ազգին երեւելի
անձինք, պատուաւոր վաճառականք և բազ-
մաթիւ ազգայինք : Խիստ նպաստիք կըխօսին
յիշեալ թերթերը հանդէսին մէջ տեղի ունե-
ցած նուէրներուն վրայ, որով բաւական մեծ
գումար մը գոյացեր է ի միթարութիւն յիշեալ
որդազան յարկին մէջ պատասխարող հիւան-
դաց, աղքատաց և որբ մանկուոյն : Սրբազան
Պատրիարքին և այլ երեւելի անձանց նուէրնե-
րուն գումարը 140 սամանեան ոսկի կըհասնի,
անկէ զատ հիւանդանոցի հոգաբարձութեան

ջանիւք ևս 130 ոսկի գումար մը գոյացեր է :
Դարձեալ յիշեալ թերթերէն մին կըպատմէ թէ
Ղալաթիոյ Սերաստացի Հայ վաճառականք մաս-
նաւոր ժողով մը կազմելով, Կ. Պոլիս գտնուող
Սերաստացի ազգայիններէն 156 մէհիտիէի գու-
մար մը հաւաքէր և Ս. Պատրիարքին ներկայա-
թեան հիւանդանոցի հոգաբարձութեան յանձ-
նէր են : Սերաստացւոյ այս գովելի գործը ամ-
բողջ ազգին շնորհակալութեան արժանի է :

Արշալոյս նախորդ թուով Արարատեան ընկե-
րութեան նկատմամբ քանի մը խօսք քրած ա-
տենինս, ցաւ յայտնած էինք Չիւրուիոյ ազ-
գայնոց անտարբերութեան վրայ : Հիմա մեծ
ուրախութեամբ կըլսեմք որ ուսումնական և
պատուաւոր անձանց ոմանք նուէր հաւաքելու
ձեռնարկած ըլլալով բաւական գումար մը գո-
յացունելու յաջողած են : Յիշեալ պատուաւոր
անձինք թէ և կարօտ չեն քաջալերական խրա-
խոյանքու, վասնզի արդէն իրենց եռանդը ի-
րենց քաջալերութիւնն է, սակայն պատուա-
րութիւնը կըտալէ զմեզ հրատարակել իրենց
այս ուրախաւիթ և միթարիչ ձեռնարկը և
շնորհակալ ըլլալ թէ ընդհանուր ազգին և թէ
Արարատեան ընկերութեան կողմանէ, և ծա-
նուցանել իրենց որ Արշալոյս մեծ սիրով պիտի
հրատարակէ իրենց և նուիրատու աղքատիւաց
անունները եթէ կամին զայն իրեն իմացունելու
վերջէն կըլսեմք թէ յիշեալ անձինք իր ճիւղ
Արարատեան ընկերութեան զատ կանոնաւոր
ընկերութիւն մը պիտի կազմեն տարուէ տարի
որոշ գումար մը գոյացունելու մտք : Սաջողու-
թիւն կըմաղթեմք ի բոլոր սրտէ :

Քաղաքիս Հայ վարժարանաց պատկառելի
տեղուք, Մայիս 20 կիրակի օր ատենադասէր է
աղջկանց վարժարանին մէջ : Արեւմտեանը նիւթ
ընտրէր է վարժարաններու զարգացման եղաւա-
կը որմէ հետեւեցուցեր է թէ պէտք չէ առայմ
ինքնավարական երազով դադրել, քանի որ մեր
ազգը ընդունակութիւն չունի դեռ ինքնավար
ըլլալու, կամ, աւելի լաւ հասկնալու համար,
քանի որ մեր դպրոցները դեռ ինքնավարական
եղանակը վարել գիտցող կամ այդ եղանակով
վարուելու յատկութիւն ունեցող մարդիկ չեն
պատրաստած : Ստուգիւ խիստ ընտիր եղաւա-
ցութիւն մ'է այս, որ պատկառելի տեղինքն
սիր դատողութեան վրայ կրնայ ըլլալ, որով
հետեւ դպրատունը ժողովուրդը կըպատրաստէ
այնպէս ինչպէս որ ինք պատրաստուած է իր
վարչական եղանակին մէջ, այսինքն երբ դպրա-
տունը կարող վիճակի մէջ է ուսմամբ գիտու-
թեամբ և կրթութեամբ մանկտին ջամբելու :
Պատկառելի տեղուք ազգին գոյացները վար-
գացունելու համար, ամեն դաւառի կամ ման
քաղաքի ժողովուրդը իր գոյացին միայն խնա-
մակալ ըլլալ առաջարկէր է, և ասով Գոյաց-
կամ եթէ կարելի է ըսել Բաշչիւն ճիւղ ինչա-
վա՞րդ մը պահանջած ըլլալ : Եթէ ստոյգ է
արտօնաւորի ատենադասին այս պահանջը տրա-
մուրդը գաղափարը, այն ատեն սխալ դուռ-
թեան մը մէջ ինկած կըլինի, մանաւանդ եթէ
ինքնավարական կառավարութեան ընդունակ
ժողովուրդը մը պատրաստուել ուզէ Հայերը :

Վասն զի այն ատեն ոչ թէ համայնութիւնը,
հազա մասնակալութիւնը նախամեծար համա-
րելով, ամեն նահանգի կամ ամեն քաղաքի Հա-
յեր իրարմէ չափէ դուռն աւելի տարբերու-
թիւններ պիտի ունենային ուսման, կրթութե-
ն և գիտութեան մասին, հետեւաբար ինքնավա-
րական եղանակէն ալ բոլորովին հեռու : Եթէ
Կ. Պոլսոյ Հայր լոկ իր գոյացներու հոգ տանե-
լով, Հայաստան իմէջ դպրոցներ բանալու չձեռ-
նարկէր, եթէ ընկերութիւններ կազմելով այդ
դպրոցներու համար նիւթական պիտոյք չհո-
գար, Պէրլինի 61րդ յօդուածը, եթէ գործա-
դուռի ալ, խիստ նուազ օգուտ պիտի ընէր
Հայաստանի, զի առանց բարոյականի նիւթա-
կան հանգստութիւնը ապագայ չխօստանար և
ոչ մէկ ժողովուրդի : Հայաստանի Հայր այսօր
ոչ թէ ինքնին դպրոցներ բանալու, դպրոցի պի-
տոյք, վարժապետ և այլն հոգալու, այլ ուսու-

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒԹՅՈՅ ԱՐՔԵՐՈՏԻԱՆԷ